

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Маляр Любов Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

lyubov.malyar@uzhnu.edu.ua,

Попадич Богдан Тарасович,

аспірант кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

popadycho@gmail.com

Кузьма Іван Михайлович,

аспірант кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ivankuzma101@gmail.com

Анотація. Охарактеризовано основні методи розвитку soft skills, визначено найбільш актуальні педагогічні технології у навчальній та позанавчальній діяльності, з'ясовано, які форми та методи навчання, що сприяють набуттю соціальних навичок, застосовуються у виші.

Ключові слова: soft skills, майбутні вчителі, педагогічні технології, форми та методи навчання.

Key words: soft skills, future teachers, pedagogical technologies, forms and methods of education.

Суспільство розвивається так стрімко, що здобуті знання дуже швидко старіють. На думку президента Всесвітнього економічного форуму в Давосі Клауса Мартіна Швабе, «багато із завдань, які виконують зараз працівники в

різних секторах економіки, будуть автоматизовані або зникнуть у зв'язку зі зміною способу організації суспільства. Для нового суспільства потрібні фахівці нового типу. Перед ними стоятимуть завдання, які вимагатимуть творчого підходу та готовності до співпраці з іншими людьми та із системами штучного інтелекту» [8].

Серед вітчизняних дослідників питанням конкурентоспроможності майбутніх фахівців та розвитку soft skills у студентів українських закладів освіти приділяли увагу К. Коваль, Н. Длугунович, О. Казачінер, Ю. Лавриш та ін. На важливості формування м'яких навичок в освітньому процесі наголошували Ю. Дроздова та О. Дубініна. Для дослідження проблемних питань означеної теми значимі результати наукових пошуків закордонних дослідників: Дж. Мітчел, Дж. Пааджанен, Т. Парсонс, К. Рана, М. Роблес тощо [5].

М'які навички, які ще називають ключовими навичками, основними навичками, ключовими компетенціями або навичками працевлаштування – це ті бажані якості, які застосовуються на різних робочих місцях і в різних життєвих ситуаціях – такі риси, як цілісність, спілкування, ввічливість, відповідальність, професіоналізм, гнучкість і робота в команді [4, с. 163].

Основними методами розвитку soft skills вважають: самонавчання – самостійне вивчення інформації про моделі успішної поведінки; пошук зворотнього зв'язку про успішність своєї поведінки в аспекті розвитку конкретного досвіду; навчання на досвіді інших, робота з наставником; фонові тренінги – вправи, розвиваючі певні компетенції; кейс-методи; поєднання навчання та професійної діяльності (дуальна освіта) [3, с. 33]. Опанування студентами м'яких навичок відбувається під час спілкування з колегами, викладачами, допоміжним персоналом. Набагато ефективніше це може відбуватись за активної участі здобувачів у студентському самоврядуванні, різноманітних творчих гуртках, студіях, товариствах молодих науковців, громадських об'єднаннях тощо [5, с.173]. Факт володіння соціальними навичками можна визначити як функціональну грамотність. ЮНЕСКО та

Європейська комісія навіть встановили мінімальний рівень такої грамотності [7].

Виходячи з мети освітньої програми «Початкова освіта» (підготовка компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі початкової освіти, здатного організувати освітній процес у початковій школі на рівні сучасних вимог, самостійно розв'язувати складні питання навчання і виховання, інклюзивної освіти, взаємодії з батьками та іншими учасниками освітнього процесу, проводити педагогічні дослідження, успішно реалізувати завдання Нової української школи в умовах полікультурного регіону) [6], розглянемо технології розвитку soft skills у майбутніх вчителів початкової школи.

Умовою прояву індивідуальності студента, розкриття його потенціалу є активізація його регуляції, за яких він займає активну позицію щодо використання своїх можливостей. Відомо, що активізація саморегуляції, самоорганізації, всіх видів активності (вольової, моторної, комунікативної, навчальної та ін.) студента дозволяє йому оптимально розвиватися й реалізуватися. Однак психічний розвиток не зводиться до засвоєння соціального досвіду, і головним тут є творче начало, засноване на його власній внутрішній активності, властиве кожному суб'єкту. Основою прояву суб'єктності студента у позанавчальній громадській діяльності є розвинена соціальна зрілість, сензитивний період формування якої відноситься до підліткового та юнацького віку.

Технологія полягає у необмеженому збагаченні змісту освіти, використанні інтегрованих курсів, доступу до інтернету, інтерактивних методів навчання, дистанційної взаємодії. Педагогічна технологія – це спеціальний набір форм, методів, способів, прийомів навчання та виховних засобів, що системно використовуються в освітньому процесі на основі декларованих психолого-педагогічних установок, що призводить до досягнення прогнозованого освітнього результату з допустимою нормою відхилення [2].

В умовах реалізації вимог сьогодення найбільш актуальними, на нашу думку, педагогічними технологіями у навчальній та позанавчальній

діяльності є: технологія розвитку критичного мислення, технологія проєктної діяльності, здоров'язберігаюча технологія, технологія проблемного навчання, ігрова технологія, кейс – технологія, технологія створення предметно-розвивального середовища, технологія навчання у співпраці, технологія дослідницької діяльності, інформаційно-комунікаційна технологія [1].

Дані технології здатні ефективно розвивати м'які навички майбутніх вчителів упродовж періоду навчання у закладі вищої освіти як у навчальній, так і в позанавчальній діяльності, як під час оф-лайн, так і он-лайн навчання.

При застосуванні технології проєктної діяльності, беручи участь у розробці та проведенні різних заходів, студенти набувають організаторських умінь: уміння керувати власною діяльністю та діяльністю студентського колективу (у т. ч. забезпечити необхідний рівень дисципліни та зацікавленості); вміння планувати свій час; проводити захід за планом, змінювати план заходу у разі непередбачених обставин (рис. 1).

Рис. 1. Застосування технологій проєктної діяльності на кафедрі загальної педагогіки та педагогіки вищої школи УжНУ

Технологія проблемного навчання на факультеті суспільних наук активно застосовується у підведенні підсумків діяльності студентських організацій на зборах, звітно-виборних конференціях (рис. 2). Студенти виявляють здатність до професійної рефлексії та самоаналізу, аналітичні та

діагностичні вміння, вміння оцінити результати своєї роботи та діяльності колег, визначити характер труднощів та їх причини, готовність приймати критичні зауваження і виходячи з них коригувати процес діяльності. Проєктувальні, організаторські та управлінські вміння мають узагальнений характер та забезпечують формування у студентів низки ключових компетенцій.

Рис. 2. Застосування технологій проблемного навчання на кафедрі загальної педагогіки та педагогіки вищої школи УжНУ

Технології створення предметно-розвивального середовища у майбутніх вчителів початкових класів завжди присутні при командній роботі (рис. 3). Завдяки цим технологіям м'які навички розвиваються дуже ефективно.

Рис. 3. Застосування створення предметно-розвивального середовища на кафедрі загальної педагогіки та педагогіки вищої школи УжНУ

Крім того, нами з'ясовано, що навчання в Ужгородському національному університеті освіти сприяє набуттю навичок soft skills, необхідних сучасному фахівцю. В освітньому процесі застосовуються форми та методи навчання, які сприяють набуттю соціальних навичок: під час вивчення навчальних курсів, під час проведення майстер-класів, семінарів-тренінгів, позааудиторних занять, проходження педагогічної практики, заліків та іспитів у нетрадиційній формі. До формування soft skills викладачі кафедри долучають і професіоналів-практиків. Здобувачі активно долучаються до роботи органів студентського самоврядування, що дозволяє розвивати навички лідерства та роботи в команді.

Таким чином, найбільш практиковані технології розвитку soft skills у майбутніх вчителів у навчальній та позанавчальній (за умови он-лайн та оф-лайн навчання) діяльності можна виділити поряд з традиційними педагогічними технологіями такі: проєктної діяльності, проблемного навчання та створення предметно-розвивального середовища.

Список літератури

1. Вікіпедія. https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційно-комунікаційні_технології (дата звернення: 03.09.2022).
2. Длугунович Н. А. Softskills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. 2014. № 6. С. 239–242. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_tekh_2014_6_47 (дата звернення: 20.09.2022).
3. Дроздова Ю. В., Дубініна О. В. Концептуальні підходи до визначення «softskills» у сучасних освітніх та професійних моделях. Softskills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті: тези доповідей (Київ, 21 лютого 2020 р.). Київ: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2020. С. 31–34.
4. Коваль К. Розвиток «softskills» у студентів – один із важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162–167.

5. Медвідь Т., Терешенко Н. Формування soft skills у процесі фахової підготовки майбутніх хореографів. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 4, 2021. С 165-178.

6. Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/43366> (дата звернення: 15.09.2022).

7. Europe Direct is a service to help you find answers to your questions about the European Union. *British Council*: website. URL: <http://www.britishcouncil.org/sites/britishcouncil.uk2/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf> (дата звернення: 01.09.2022).

8. Schwab Klaus. The Fourth Industrial Revolution Hardcover. 2017. January 3, URL: <https://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/1524758868/managementc09-20/> (Accessed: 19.09.2022).